

Carles i Carles

Carles Alfaro (fotografia de l'esquerra) i Carles Alberola (a l'altra pàgina) són dos directors essencials del nostre teatre. En aquesta conversa, dialoguen sobre la creació i la realitat, i dibuixen un molt crític panorama de l'escena valenciana.

Són de la mateixa generació (Alfaro, nascut a València, té 37 anys, Alberola en té 34 i va nèixer a Alzira) i defineixen mons peculiars que comparteixen a través de muntatges que no s'obliden. Són animals intel·lectuals de teatre profund. Carles Alfaro, fill de l'escultor Andreu Alfaro i format a Anglaterra, es va iniciar com a actor i és la peça clau d'una companyia clau, Moma Teatre. Carles Alberola, format a València, és un dels caps de la companyia Albena i escriu, dirigeix i interpreta obres tan punxants com originals.

Alfaro triomfa al Teatro de la Abadía de Madrid amb la direcció de l'espectacle *Las Sillas*, de Ionesco que interpreten José Luis Gómez i Verónica Forqué. Al maig, acudirà a la Mostra de Teatre d'Alcoi amb *El muntaplats*, de Harold Pinter i a la sala Rialto de València amb *L'urinari* de Paco Sanguino. Alberola escriu el proper musical de Dagoll Dagom i actua aquesta setmana a la sala Xerea de València amb *Currículum*, i al festival de teatre de Sitges de juny estrenarà el seu últim espectacle, *Mandíbula afilada*. Allí es farà una retrospecti-

va de tota la seua obra. Les crítiques són magnífiques, tots dos estan molt considerats i sembla que hi ha esperances per al teatre valencià. Però no està tan clar. Segons el discurs dels dos creadors, que erosiona i edifica al mateix temps, el coma de l'escena al País Valencià pot acabar en *rigor mortis*. Precisament, quan la seua força creativa és més evident que mai.

C. ALFARO: "Si no podem crear una sala pròpia amb una unitat de producció estable, cal donar per acabat Moma."

—Desitjaria saber què hi ha de cert en aquestes afirmacions: Alfaro és un creador pessimista, que té una concepció lívida de la condició humana, i Alberola és un director més relacionat amb la vertiginositat mediterrània, on l'humor té un paper mordaç i crític.

CARLES ALBEROLA: No crec que siga així tal qual. Moma sempre incorpora molt d'humor negre a les seues obres, i jo sóc pessimista per natura.

CARLES ALFARO: Alberola és la persona de qui em sent creativament més a prop dins el context valencià. Crec que formalment tenim coincidències i identificació,

no som tan distants. Però és cert que tenim una gran diferència: la nostra relació amb el públic. Ell és més directe. Exerceix d'actor i això ja el determina per a mantenir aquesta relació propera amb l'espectador. Jo sóc més indirecte i és cert que m'atrau l'expressionisme i les ombres, però també sóc molt passional. I en canvi aquest home, Carles Alberola, que té fama de ser mediterrani, és molt obsessiu, molt introspectiu.

ALBEROLA: Sí, potser, però hi té molt a veure el fet d'escriure els textos que dirigeixes. Naturalment, incideixes en idees i conceptes que més t'interessen. Les constants són majors. En Alfaro, les constants existeixen, però més en l'univers estètic.

—Alfaro, és cert que vostè crea a partir d'imatges?

ALFARO: Sí. Visualitze el que llegesc, i això em serveix per estructurar la dramaturgia.

ALBEROLA: Les imatges són part de la catarsi del teatre. El públic, utilitza el que té davant per poder-se conèixer millor a si mateix.

ALFARO: El teatre és un pretext. Ionesco deia que una obra és mestra quan les generacions posteriors la fan seua. Per això Ionesco és un clàssic. I a mi m'encantaria ser un clàssic, no m'interessa el concepte de teatre experimental.

—Doncs de vegades es defineix així les produccions de Moma.

ALFARO: No és cert, a València no hi ha teatre experimental. No n'hi pot haver, perquè el teatre "normal" no està consolidat. El que passa és que quan un treball es fa de manera seriosa ja es considera alternatiu.

ALBEROLA: Ha, ha, clar. L'espec-

arlen de teatre

tador troba plaer en el teatre quan troba reproduïts dalt d'un escenari detalls que tenen a veure amb la seua vida, encara que estiguen dis-fressats sota l'argument o la parafernàlia més llunyans.

—*La fragilitat econòmica de les companyies del País Valencià permet que un director es concentre efectivament en el fet creatiu que desitja i no s'haja de preocupar de la gerència o dels detalls tècnics?*

ALBEROLA: Nosaltres hem de puntejar tot allò que té a veure amb la realització de l'obra, però, per la meua part puc treballar amb la gent que vull i amb la que estic a gust i que està molt qualificada. Però és cert que no hi ha encara molts creadors d'espais escènics al País Valencià o molts il·luminadors. Sí que hi ha, en canvi, bastants actors i autors joves de nivell. Artísticament el teatre valencià no té res a envejar a cap altre. A València sabem fer, però no sabem fer veure que sabem.

ALFARO: Respecte a Moma, crec que es dona un problema afegit. Si a més de fer espectacles de manera continuada vols mantenir una certa coherència en una trajectòria de gairebé quinze anys, necessites, a més d'una gran complicitat amb el teu equip, mantenir-te en un mercat on tot és molt complicat. En els últims cinc anys, els espectacles, de Moma s'han estrenat en els teatres més importants de l'estat amb èxit de crítica i públic. Dic això no per fer el *paripé*, sinó perquè has de competir en un mercat on les companyies competidores que estan al nostre nivell de qualitat tenen uns mitjans i una fermesa molt superior. Nosaltres estem sobre palletes, en situació perennement de desavantatge. L'administració no entén que aquesta és una professió amb vocació de continuïtat, de teatre públic i de servei públic. Hem d'estar en festivals i ser audaçs en el mercat. I això no es pot fer sense una infraestructura

humana estable i competitiva, que nosaltres no podem assegurar si estem en un estat tan precari com l'actual, que no sabem què serà de nosaltres d'ací a dos mesos. Moma ha hagut de rebutjar coproduccions amb Tolosa i Barcelona perquè la gent et parla de projectes a un any vista. I clar, jo no sé encara si enguany la Conselleria de Cultura de la Generalitat valenciana ens donarà una almoïna o mitja almoïna en forma de subvenció, no puc acceptar. Havíem d'anar al Poliorama de Barcelona amb un dels nostres últims espectacles, *La lliçó*, i ens han oferit unes condicions probablement millors de les que ofereixen a grups de Catalu-

C. ALBEROLA: "El País Valencià viu d'esquenes als referents teatrals europeus. La nostra cartellera és encara pitjor que la de Madrid."

nya, perquè hi estaven molt interessats. I al final no hi anem.

—*Per què?*

ALFARO: Perquè les condicions, encara que són bones, definien que cobraríem segons un percentatge de taquilla, i a més havíem de pagar la publicitat a mitges i altres despeses, com és natural. I el marge amb què treballem els valencians és tan estret que, si no triomfàrem absolutament cada dia, i això pot passar, Moma s'ha acabat. No ens recuperàrem. Clar, això a Catalunya els costa de creure, però és així de cruel, així de real. Fixa't: hem ofès el Poliorama, hem creat una situació violenta

que és una tremenda putada per a nosaltres.

ALBEROLA: Es treballa d'avui per demà. Els riscos han d'estar controladíssims al mil·límetre.

ALFARO: Seriosament, crec que estem en una professió que encara no es pren com una professió. Vivim un moment molt més delicat que mai. Ho dic perquè percep una absoluta indiferència envers el fet teatral i cultural al País Valencià. No vull ni parlar de la llengua. Si normalment se'ns havia considerat rars per fer teatre en valencià, ara no som rars, sino ximplés directament.

ALBEROLA: Aquestes paraules tenen sentit en un context de falta de consciència de projecte teatral, tot el que es podria arribar a fer, no la mínima enveja d'allò que passa fora, ni ganes, ni li importa a ningú. València, la ciutat més gran del País Valencià, viu d'esquenes als referents teatrals que es donen a qualsevol ciutat europea. La cartellera de Madrid és típica dels anys 60, però la d'ací és encara pitjor.

ALFARO: De fet, es fonamenta en obres d'allí. No trobem persones que facen d'interlocutors amb l'administració. Ni de lluny. Veig persones amb bona voluntat. Però la bona voluntat no fa millorar els pressupostos (subvencions esquistades que no sobrepassen els 125 milions de pessetes per a totes les companyies i festivals del País Valencià), no tenen coartades culturals per a canviar-los. En la Junta de Extremadura es gasten molt més en teatre que ací.

—*Sembla que les companyies*

sempre han d'estar demostrant el que valen, any rere any, per optar a aquestes ajudes.

ALFARO: No! és pitjor. Jo encara creia que havíem de demostrar alguna cosa. Però és que avui, des de fa tres o quatre anys, no hi ha ni tan sols aquesta motivació. Simplement, no importa a ningú.

ALBEROLA: No és una qüestió només del PP. És cert que s'aguditzava amb aquests governants, i ja va quedar demostrat amb el primer director de Teatres de la Generalitat del PP, Manuel Àngel Conejero (qui va ser obligat a dimitir pel primer conseller popular de cultura, Fernando Villalonga, quan es va saber que utilitzava cursos públics en benefici propi).

—I què hauria de fer l'administració?

ALBEROLA: Un estudi artístic i estadístic de les determinades companyies. No és igual un grup que té la capacitat d'entrar en una sèrie de festivals amb una carrera que ha de continuar i un estil que cal mantenir, que la gent que comença. No dic que hagen d'ajudar a uns i a altres no. Però la regulació d'ajudes hauria de ser diferent segons els casos.

—Es queixen aleshores del "café per tothom".

ALFARO: És que no té sentit, tots no tenim les mateixes necessitats. No és un problema nostre, sinó de tots els professionals. Això provoca carreres fulgurants però desastroses que no condueixen a res, perquè no es valoren ni s'incentiven els projectes de viabilitat, més

enllà de les ajudes puntuals. Això passa des de sempre. Potser l'any 84, quan era conseller de cultura del PSOE Ciprià Císcar, es parlava d'un projecte a llarg termini. Però que no es va complir. El Centre Dramàtic de la Generalitat (ara Teatres de la Generalitat) que es va erigir aleshores és una abstracció que no compleix tampoc cap funció.

—Però quina hauria de ser la funció d'un centre dramàtic?

ALBEROLA: La d'unitat de pro-

C. ALFARO: "No hi ha interlocutors vàlids en l'administració. A la Junta de Extremadura es gasten molt més en teatre que ací."

ducció pública, és a dir, gestors públics de teatre públic.

—I què s'entén per teatre públic.

ALBEROLA: El que el mercat no pot afrontar té la responsabilitat d'afrontar-ho el sector públic, o el sector privat amb vocació de sector públic. A veure: Tricicle o La Cubana, amb tots els meus respectes, no té cap sentit que vinguin al Teatre Principal (el major teatre públic de València). A Madrid, a

ningú se li acudeix portar La Cubana al Maria Guerrero. No n'hi ha cap necessitat. Per què se subvenciona l'òpera? perquè si no, no seria possible veure'n, perquè té un prestigi cultural que no té el teatre. Es considera el teatre com un tot. I no, hi ha molts tipus de teatre, un que necessita la força de la gestió pública per les seues característiques, i d'altres que no la necessiten. Hi ha un teatre específic amb unes despeses elevades, i que es dirigeix a un públic no massiu al qual s'exigeix una rendibilitat no tan sols cultural, sinó econòmica. Doncs no pot ser. La democràcia, entre altres coses, el que vol dir, és que la gent pugui tenir lliure accés a tot tipus de cultura.

ALFARO: És que fins i tot, es fa competència deslleial als empresaris privats valencians que no poden competir amb el teatre públic per a portar espectacles clarament rendibles com La Cubana! Estan xafant el territori dels empresaris privats.

—Potser la plasmació més evident d'aquesta contradictòria situació es va donar en el cas de Cándid, obra multipremiada per la Generalitat valenciana amb els seus premis de teatre del 96 que no es va estrenar mai a València.

ALFARO: Això va ser un veto polític de Conejero. Res més. En premiar-la, l'absurd ja va cobrar dimensions inabastables. Quan fer teatre és un fet excepcional, aquests premis no són altra cosa que ridículs.

—Doncs vostè n'ha rebut molts.

ALFARO: I a mi em fa vergonya,

Un fonamentalista del Vinalopó i altres contarelles

Enric Valor

Breus narracions típiques dels anys trenta basades en succeïts i anècdotes coneguts per Enric Valor de primera mà. Darrera obra d'Enric Valor escrita als 84 anys amb gran vigor i força expressiva.

Editorial Tàndem

Dapalon Història d'un teuladí

Pascual Pastor Codoner
Miquel Juan García

Dapalon conta la vida i aventures d'un teuladí atrevit. Són les accions i els fets quotidians en la vida d'aquests entranyables ocells que veiem per tot arreu, els que ens permeten conèixer el seu món.

Denes 10 Editorial

El misteri de l'andana

Mercè Viana

Clara i Borja puguen a una andana abandonada en una casa gran del poble on viu la iaia. Es tracta d'un indret misteriós on els protagonistes viuran una aventura d'allò més increïble. Vols acompanyar-los?

Il·lustracions de Fina Císcar

Edicions del Bullent
"Estrella de mar", 10

perquè no tenen cap sentit. Duen afegit un punt desmesurat de cinisme, perquè és donar un premi com a colofó de normalització a una cosa que no està normalitzada. Em semblen un gran frau.

—*I el futur per als directors d'aquí és anar-se'n fora?*

ALBEROLA: Uf! Home... exhibir passa per ampliar mercat, és clar. Sí, és una possibilitat.

ALFARO: Jo no ho sé. En aquests moments, Moma està en un moment molt crític, i ha de definir el seu futur immediat. Volem fer un tomb de 180 graus a la nostra carrera i crear una companyia resident. Posar tot el nostre esforç en erigir una sala pròpia i crear un equip resident i una unitat de producció estable. Si això no és possible, jo prendré la decisió de donar per acabat Moma.

—*Desfer la primera companyia del País Valencià?*

—ALFARO: Sí, perquè Moma naix per estar unida a la societat

Carles Alberola conversa amb Carles Alfaro.

Segons Alberola, amb barba a la fotografia, "no té sentit que un teatre públic com el Principal de València contracte La Cubana o el Tricicle, perquè la vocació d'un organisme públic és reforçar un altre tipus de teatre. Aquest no ho necessita".

que l'envolta, que és la valenciana, i de moment no ho ha aconseguit, encara que per fora vaja molt bé el tema. Moma és un projecte valencià, i aquesta sala podia ser la solució per crear un lligam fort. Si no ho aconseguim, Moma no tindrà ja sentit, i potser m'inventaria una altra cosa, però ja no Moma. La sala tindria vocació d'oferir espectacles

nostres i d'altres companyies afins a l'esperit de Moma, i amb continuïtat d'unes quantes setmanes, com hauria de ser normal, perquè això es dona ara excepcionalment. És el repte últim de Moma.

—*I una bona metàfora de la qüestió.*

Joan M. Oleaque

23 d'abril, Dia del Llibre.

El Consell Valencià de Cultura felicita el món del llibre i presenta les seues novetats.

Sèrie Minor:

- *Els temps dels Borja.*

Monografies:

- *Homenaje al cardenal Tarancón. 1907-1994.*
- *Arte en Valencia. 1472-1522.*
- *Cerámica arquitectónica valenciana. Los azulejos de serie (siglos XVI-XVIII). Tomos I y II.*

Pròxima aparició:

- *Jornades sobre cultura en la Comunitat Valenciana. Arxius, biblioteques i centres de documentació.*
- *La festa d'Elx i la seua organització.*
- *Rafael Altamira Crevea 1866-1951.*
- *El villancico barroco valenciano.*